

Senaryo Yazımında Hikâye Cümlesinin (Logline) Önemi: 2020 Sonrası Türk TV Dizileri

The Importance of Logline in Screenplay Writing: Post-2020 Turkish TV Series

Kemal Çelik¹

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

Gönderim Tarihi: 08.05.2024 | Kabul Tarihi: 24.06.2024

Özet

Bu makalede, senaryo yazımında logline'in (hikaye cümlesi) önemi üzerine bir araştırma yapılmıştır. Araştırmanın temel hipotezi, doğru kurulmuş bir hikaye cümlesinin film/dizinin başarısı için belirleyici olduğu, tam tersi durumda da, hatalı kurulmuş hikaye cümlesinin başarısızlığa yol açtığıdır. Bu hipotez, başarılı ve başarısız dizi örnekleri üzerinden doğrulanmıştır. Çalışmanın evreni, kurmaca hikayeler anlatan tüm sinema filmleri ve TV dizilerini içermektedir. Örneklem, başarılı diziler için 2020 yılı ve sonrası 60 bölümden fazla yayınlanan dizilerden seçilirken, başarısız diziler için aynı dönemde ilk beş bölümde final yapan diziler tercih edilmiştir. Bu örneklem seçimi, logline kurulumundaki hataları vurgulamak amacıyla yapılmıştır. Başarılı diziler için 24, başarısız diziler için 22 dizinin logline analizi yapıldığı bu çalışmada, hipotezin doğrulandığı görülmektedir. Buna göre başarılı diziler; olumlu özelliklere sahip belirgin bir baş karakterin, ona uygun zorlu ve katmanlı bir hedefe giderken karşılaştığı zorlu ve katmanlı engellerle olan mücadelesine odaklanmaktadır. Başarısız diziler ise; olumsuz özellikleri baskın, muğlak karakterlerin inandırıcı olmayan amaçlar uğruna zayıf ya da yanlış kurulmuş engellerle mücadelesini anlatmaktadır. Bu çalışmanın sonucuna göre doğru kurulmuş hikaye cümleleri, dizilerin izlenmesini doğrudan etkilemektedir.

Anahtar Sözcükler: *Senaryo, Hikaye Cümlesi, Logline, TV Dizileri, Karakter, Amaç, Engel*

Abstract

In this article, research on the importance of the logline (story line) in screenwriting has been conducted. The main hypothesis of the research is that a correct logline helps to identify successful films and TV series and, on the contrary, an incorrect logline leads to failure. This hypothesis was verified through examples of successful and unsuccessful series. The population of the study includes feature films and TV series that tell fictional stories. For successful TV series, the sample was selected from TV series broadcasting more than 60 episodes in 2020 and later, while for unsuccessful TV series, TV series that finalised in the first five episodes were preferred. This sample selection was made to emphasise the errors in the logline setup. In this study, where 24 series for successful series and 22 series for unsuccessful series were logline analysed, the hypothesis was confirmed. Accordingly, successful series focus on the struggle of a prominent protagonist with positive characteristics against the challenging and layered obstacles he/she faces on the way to a challenging and layered goal that suits him/her. Unsuccessful series, on the other hand, focus on the struggle of ambiguous characters with dominant negative characteristics against weak or incorrectly constructed obstacles for the sake of unconvincing goals. According to the results of this study, correctly constructed story sentences directly affect the viewing of the series.

Keywords: *Screenplay, Story Line, Logline, TV Series, Character, Objective, Obstacle*

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Medipol Üniversitesi, kemal.celik@medipol.edu.tr, Orcid: 0000-0003-1577-5151

Giriş

Lumiere kardeşlerin 1895 tarihli *Bir Trenin Gara Girişi* filmiyle başladığı kabul edilen sinema sanatıyla birlikte senaryo yazımı da başlamıştır. Öyle ki hemen Lumire kardeşlerin sonraki kısa filmlerinden biri olan *Sulanan Bahçıvan*, 72 saniyelik olmasına rağmen ilk senaryolu film olarak kabul edilmektedir. Sonrasında film sanatıyla birlikte senaryo yazımı da gelişmiştir. Senaryo yazımı sinema sanatının ön yapım süreçlerinin en önemlisi kabul edilmektedir. Pek çok yönetmen filmlerini daha sete çıkmadan kağıt üzerinde “çekmektedirler”. Bu anlamda senaryonun filmin en önemli aşaması ve ögesi olduğu söylenilebilir.

Sinema sanatının artık yüzyılı deviren tarihinde senaryo yazımı da gelişmiş, ortaya çeşitli kuramlar atılmıştır. Yine de detaylı bakıldığında senaryo yazımının, Aristo'nun drama anlayışına dayandığı görülebilecektir. Bu anlamda senaryo yazımı genç bir sanat olan sinemanın dezavantajlarından kurtulmak için iki bin yılı aşkın tarihi olan edebiyat, şiir, tiyatrodan ve yine (daha genç de olsa) 500 yılı aşkın tarihi olan romandan faydalandığı söylenilebilir.

Senaryo yazımında en çok bilinen kuram yine Aristo'dan alıntıyla oluşturulmuş 3 perdeli yapıdır. Nitekim Aristoteles'e göre, trajedi, bir başlangıcı, orta kısmı ve sonu olan ve bu üç aşamayı belirli bir kurguya taşıyan bir birlikle içeren eserdir (Aristoteles, 2005). Klasik anlatı sineması da bu yapısını Aristoteles'ten alır ve giriş, gelişme ve sonuç bölümlerini takip ederek anlatıyı Aristoteles'in trajedi tanımında olduğu gibi nedensellik prensibi üzerine inşa eder (Çelik, 2024) Bu kurama göre, film senaryosu üç perdeden oluşmalıdır. Kurulum olarak da adlandırılan birinci perde senaryonun ilk 15 dakikasını oluşturur. Bu ilk 15 dakikada karakterler ve filmin mekânı tanıtılır. Baş karakterin amacı verilir ve bu amacın önündeki engel verildiğinde, ikinci perdeye geçilmiş olur. İkinci perde filmin büyük bölümünü oluşturan kısımdır. Baş karakterin amaca ulaşmak için verdiği mücadeleyi ele alır. Karakterin engellerle olan kavgası bu perdede verilir. Filmin yaklaşık 4'te 3'lük kısmını oluşturur. Üçüncü perde ise ana çatışmanın nihayete ereceği perdedir. Bu perdede genelde iyiler kazanır, kötüler kaybeder (Vogler, 1998).

Özellikle Hollywood sinemasında çok yaygın kullanımı olan ve kabul gören bu 3 perdeli yapının, ilhamını eski hikâye anlatma geleneklerinden aldığı söylenebilir. Öyle ki bu yapının kökenleri Binbir Gece Masalları gibi masallar destanlar vb. sözlü geleneğe kadar takip edilebilir. Bu makalenin hedefleri dışında kaldığı için bu takip burada yapılmayacaktır, ancak yine de bütün sinema sanatına sirayet eden ve gişede başarılı olmuş bütün filmlerde tespit edilen bu yapının, insanlığın hikâye anlatma sanatının ortak mirası olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Hollywood sinemasıyla özellikle yetkinleşen senaryo yazımı, kendi içinde de aşamalara ayrılmaktadır. Filmin konusunu belirleme gibi henüz yazılı olarak kayda alınmayan aşamaları bir kenara bırakacak olursak, senaryo yazımının aşamaları; logline, sinopsis, tretman, senaryo olarak sıralanmaktadır. Aşağıda detaylı üzerinde durulacağı üzere logline, karakter-amaç ve engeli belirterek senaryonun ana çatışmasını özetleyen bir iki cümlelik hikâye cümlesidir. Filmin öyküsü olarak da tanımlayabileceğimiz sinopsis aşaması, filmin hikayesini özetler. 1 ila 3 sayfa arası olabilen sinopsis aşamasında; filmdeki ana karakterler tanıtılır, filmin mekânı tasvir edilir, filmin zamanı verilir, sonrasında filmin olay örgüsü detaylı bir şekilde anlatılır. Böylece filmin ana çatışmasının nasıl gelişeceği, hikâyenin gidişatı, önemli noktalar üzerinden anlatılır. Sinopsis aşaması bitirilince tretmana geçilir. Tretman sinopsisin yaklaşık 20-30 sayfalık bir metin üzerinden sahneler halinde yazılmasıdır. Sinopsis “ne anlatılacağı” verirken, tretman “nasıl anlatılacağına” odaklanır. Karakterlerin aksiyonları diyalogsuz bir şekilde sahne başlıkları halinde kayda geçilir. Hangi olayın nasıl gerçekleşeceğinin sahneleri tasarlanır. Bu anlamda filmin kurgusu da tretmanda çalışılabilir. Senaryo yazımının son aşaması diyalog çalışmasıdır. Tretmanda aksiyonları yazılan sahnelerin senaryo aşamasında diyalogları eklenir ve böylece ortaya filmin senaryosu çıkmış olur. Sonrasında bu senaryo, yönetmen eliyle planlar ve açılar eklenerek çekim senaryosuna dönüştürülebilir.

Senaryo yazımının genel kabul gören aşamaları böylece tamamlanmış olur. Bu çalışma senaryonun ilk aşaması olan logline yazımına odaklanacaktır. Bazı kaynaklar senaryo yazımının ilk aşaması olan logline kısmını atlayarak da bu çalışma tam aksine logline çalışmasının senaryo yazımının en önemli aşaması olduğunu savunmaktadır. Nitekim bu çalışmanın iddiasına göre bütün iyi hikâyeler tek cümledir. Senaryo çalışması da bu tek cümle üzerinde en çok durulması ve en çok çalışılması gereken kısımdır. Bu anlamda literatürde doğrudan logline ile ilgili detaylı bir çalışma olmadığı için önemli bir boşluğu dolduracak ve başta senaristler olmak üzere hem sektörden ilgililer için hem de akademik olarak uzmanlar için önemli bir iddiayı tartışmaya açmış olacaktır.

En başarılı ve en başarısız diziler üzerinden yürütülen bu tartışma Türkiye’de her yıl seyredilmediği için hemen birkaç bölüm sonrasında yayından kaldırılan diziler ve yine gişe başarısızlığı yüzünden gösterimden kaldırılan filmler düşünüldüğünde ayrıca önemlidir. Sadece 2023 yılında 13 dizi, ilk on bölümü göremeden reyting düşüklüğü nedeniyle final yapmıştır (Wikipedia, 2023). Görüldüğü üzere, çok büyük bütçeler ve zahmetlerle girilen dizi ve film çalışmaları, yanlış hikâye cümleleri yüzünden başarısız olabilmektedir. Bu çalışma özellikle bu iddiayı takip ederek, senaryo yazımında logline’in önemini ortaya koymuş olacaktır. Böylece, bilimsel katkısı dışında doğrudan hikâye cümlesi kusurları nedeniyle büyük zararlara giren sinema ve dizi sektörü için pratik sonuçlar ve katkılar da üretmeyi amaçlamaktadır.

1. Literatür Taraması

İlgili literatüre bakıldığında akademik alanda logline ile ilgili çok fazla çalışma yapılmadığı görülecektir. Bunun temel nedeni olarak logline ögesinin akademik yazımdan ziyade uygulamalı bir alana işaret ettiği söylenebilir. Nitekim senaristler, senaryo doktorları, senaryo kuramcıları çevrim içi ya da yüz yüze derslerinde veya senaryo çalışmalarında sıklıkla logline üzerinde durmaktadırlar. Bu şekilde bir tarama yapıldığında sinema sektörü içindeki çok sayıda kişinin logline üzerine konuşmalar yaptığı, kitaplar yazdığı, youtube gibi ortamlarda videolar yayınladığı görülecektir.

Bütün bu literatürde genellikle ortaklaşan kanı logline’in senaryo yazımının önemli bir unsuru olduğudur. Ancak bazıları tek bir cümleyle senaryoyu yargılamanın adil olmadığını da iddia etmektedir. Patenaude’nin (2024) ifade ettiği gibi onlara göre, logline’in kısıtlayıcı kuralları hikâye anlatımının sanatını ucuzlatmaktadır. Bir zamanlar mistik olan “Hikâye”, şimdi kar garantisi sağlayan bir dizi formül haline getirilmiş ve gerçek sanatı çürütmüş durumdadır. Bu düşünceyi savunanlar logline’in yaratıcılığı kısıtlayabileceğini iddia ederler. Bunlardan biri olan senarist Guinevere Turner, *Senaryodan Hikâyeler* (2010) kitabında logline mecburiyetine isyan eder. Ona göre senaryo zaten bir şeyin açıklamasıdır, logline de açıklamanın açıklaması olarak tam bir saçmalaktır. Bir fikrin fikrini sunmak anlamına gelir. Tıpkı bir kitabı kapağından yargılamakla eşdeğerdir.

Logline’a dair bütün bu itirazların, logline’in tam anlamının ne olduğu tam olarak anlaşılmadığı için ortaya atıldığı ifade edilebilir. Nitekim zaten her iyi hikâye kendi logline’ını barındırır. Eğer önce hikâye yazılmışsa, örneğin söz konusu bir romansa, onun logline’ını yani baş karakter, amaç ve engelini tespit etmek hiç de zor olmayacaktır. Ancak tersi durumlarda sıfırdan başlanılan bir hikâye kurma çalışmasında logline çalışması, bir tür senaristin mermerin içindeki heykeli bulma teşebbüsü gibidir. Kendisine bir istikamet çizmesi, hikâyesini keşfetmesi, karakterini tanıması, hikâyenin çekirdeğindeki lokomotif, yanardağın altında kaynayan volkanik kütleyi arama ve bulma gayretidir. Bunun için logline çalışmasının yarattığı sınırlama yaratıcılığa engel değil, bilakis senaristin hikâyesini diğer hikâyelerden ayıran “sınırı” tespit etmeye yaradığı için sanatçının marifetini en billur şekilde ortaya koyma aracıdır. Bundan dolayı logline bir tür zaruri yapısal inşaa faaliyetidir, hikâyenin geri kalanının içine yerleştirilebileceği kusursuz bir mimari tasarım gerektirir.

Bunun için bu çalışmada ortaya koyulduğu ve savunulduğu üzere logline, her ne kadar sinema sanatıyla ortaya çıkmış bir tabir olsa da bu terimin karşılığı diğer bütün büyük sanat eserlerine uyarlanabilir. Bütün büyük romanlar, masallar, destanlar ve hikâyelerin bir logline’ı vardır ve iyi birer logline’a sahip

oldukları için büyük eserler olabilmişlerdir. Bu anlamda logline kurmacadan çok hayatın kuralıdır. Ya da daha doğru bir tabirle hayattaki kuralın kurmacada taklit edilmesidir. Nasıl ki gerçek hayatta güçlü karakterler, güçlü gayeler ve güçlü mücadeleler akılda kalıcı ve dikkat çekici oluyorsa sinemada da aynı durum geçerlidir.

Sinema sektörünün gediklileri ve senaristlerin pek çoğu bu durumu baştan kabul etmiştir. Senarist John August (2009), kimsenin yeni bir senaryo okumaya hevesli olmadığından bahseder. Her senaristin ilk yapması gereken, senaryonun okunmaya değer olduğuna karşındaki kişiyi ikna etmektir. Bunu yapmanın en kolay yolu da hikayeyi en kısa yoldan merak uyandırarak anlatabileceğin bir logline kurmaktır. Senarist Hyams (Patenaude, 2024) da yapımcıların yapmaya karar verdikleri her filme para koyduklarını, haliyle para kazanacaklarından emin olmadıkları işe para yatırmak istemediklerini anlatır. İlk etapta kendisi de bir seyirci olarak filme yaklaşan yapımcıyı, hikâyenin dikkate değer olduğunu ikna etmenin yolu da logline'dır. Ünlü senarist Blake Synder (2005) da logline'ı olmayan hikâyenin baştan dinlenilmeyeceğini ileri sürer.

Nerdeyse bütün senaristler ve senaryo doktorları bu şekilde logline'ın önemi üzerinde dururken, logline yazımıyla ilgili çeşitli önerilerde bulunmuşlardır. Bunların en önemlilerinden biri, senaryo yazımıyla ilgili "Hikâyenin Özünü Bulmak" (2012) isimli kitabında logline yazımıyla aydınlatıcı bir rehberlik yapan senarist Jordan Smith'tir. Diğeri de hem senarist hem senaryo kuramcısı olan Blake Snyder'in O Kediye Kurtar kitabında logline'a ayırdığı önemli bölümdür. İki senaristin de logline ile ilgili fikirleri aşağıda ayrıca tartışılacaktır. Ancak iki yazarın da diğeri gibi senaryo yazımının en önemli aşaması olarak logline'ı gördükleri söylenebilir.

2. Logline Nedir?

Türkçe'ye hikâye cümlesi olarak çevrilebilecek logline ifadesi, film hikâyesinin ana çatışmasının bir ya da iki cümleyle ifade edilmesidir. Ancak bu cümle belli kurallara göre kurulur. İlk olarak logline, filmin hikâyesini özetlemez, ana çatışmayı tespit eder. Bütün film de ana çatışmaya dayandığı için Synder'in (2005) logline için "hikâyenin DNA'sıdır" tespiti doğru kabul edilebilir. Aslında sinema nasıl ki hayatın kopyalanmasıdır ve bir şekilde bütün kurallarını hayattan almıştır, logline da benzer şekilde temel ilkesini hayattan almıştır: Bütün kurmaca ve gerçek hikâyelerde bir karakter bir amaç uğruna harekete geçer ve karşısına birtakım engeller çıkar. Logline; kurmaca bir evrende karakterin tespiti, amacının ve engelin tespiti çalışmasıdır.

Logline bunun için kendi içinde üç ögeye ayrılır: Baş karakter, karakterin hedefi veya görevi, bu hedefin önündeki engel. Bütün doğru kurulmuş hikâyeler bu formüle bir şekilde uyarlar. Gerçek insan hikâyeleri dahil bütün hikâyelerin bir karakteri vardır, bu karakter bir amaca yönelir ve bu amaca ulaşması için bazı engelleri aşmalıdır. Bundan dolayı logline kurulurken senaristin ilk tespit etmesi gereken şudur: Bu hikâye kimin hikâyesidir? Hikâyenin merkezindeki karakter kim olacaktır? Hikâyenin kahramanı tespit edildikten sonra ikinci soruya geçilir: Karakterin ana isteği, hedefi, gayesi nedir? Karakter neyi yapmak zorundadır? Ne amaç uğruna yola koyulur ya da koyulmalıdır? Bu soruların cevabı karakterin amacının tespitini sağlar. Son soru ise: Karakteri hedefine ulaştıktan alıkoyan nedir? Karakterin amacına ulaşmasını engelleyen şey nedir? Bu soruyla da hikâyenin ana engeli tespit edilir. Aslında temel senaryo çalışmasının özü de budur: Ana çatışma. Kahraman amacına ulaşabilecek midir? Bu merak seyircide yeterince karşılık bulursa film ya da dizi başarılı olacaktır.

Logline'ı tam bir formül olarak, özet şekilde tanımlayacak olursak; logline hikâyenin merkezindeki karakteri, bu karakterin hedefini ve bu hedefe ulaşmaktan onu alıkoyan engeli ortaya koyarak ana çatışmayı tespit eden ve böylece merak uyandıran bir ya da iki cümlelik hikâye cümlesidir. Bu anlamda Evans'ın (2017) belirttiği gibi, logline yazarken abartıya kaçmadan, hikâyenin çekirdeğini tespit edip ortaya koymak gerekir. Smith (2012) bunu şöyle formülize eder: ... niteliğine sahip baş karakter ... sıfatına sahip baş rakiple büyük bir çatışmayı tetikleyecek bir şey yapmak zorundadır.

Logline'in öğelerine geçmeden önce, logline ifadesinin sinema filmlerinin hikayeleri için kullanılan bir tabir olmasının yanında dizilere de uyarlanabilir olduğunu burada belirtmek gerekir. Nitekim yukarıda roman gibi edebiyat eserlerinde dahi bulunduğu tartışılan logline kalıbının bir tür sinema formu olan dizilerde olması kaçınılmazdır. Dizilerin filmlerden ayrılan özelliklerinin ise logline kurulumunu ilgilendiren bir tarafı yoktur. Bütün diziler, filmler gibi bir karakter, bir amaç ve bir engel üzerinden kurulur/kurulmalıdır. Sonraki bölüm ya da sezonlar yapılacak yeni kurulumlar ise kendi içlerinde yeni logline kurulumları gerektirebilir, bu da yine logline için gerekli olan kuralların tamamına tabiidir. Bu nedenle bu çalışmada filmlerin logline'ı ile, dizilerin logline'ı eş anlamlı olarak kullanılmış, bir ayrıma gidilmemiştir. Aşağıda yapılan çalışmada görüleceği üzere ana karakter, hedef ve engel üzerine kurulan film/dizi yapıları da böyle bir ayrıma müsaade etmeyeceği gibi, böyle bir ayrım aramak yanlış olacaktır.

2.1. Logline'in Öğeleri

2.1.1. Ana Karakter

Logline'in öğelerine daha detaylı bakacak olursak her bir öğenin senaryonun bir bakıma taşıyıcı sütunları olduğu, bunun için daha ilk baştan çok iyi tasarlanmaları gerektiği sonucu ortaya çıkacaktır.

İlk olarak yapılması gereken hikâyenin merkezdeki karakterini, ana ya da baş karakterini, diğer bir deyişle kahramanını tespit etmektir. Hikâye boyunca izleyicinin veya okuyucunun odaklandığı ve bağlandığı kişidir. Kahraman, hikâyenin ilerleyişini şekillendirir, olayları etkiler ve genellikle bir çatışma veya zorlukla karşı karşıya kalır. Bu nedenle, kahramanın doğru bir şekilde belirlenmesi ve geliştirilmesi hikâye için kritik öneme sahiptir.

Bu nedenle, bir hikâye oluştururken, kahramanın kimliği, özellikleri ve amaçları öncelikle belirlenmelidir. Kahraman genellikle tek bir kişi olarak tasvir edilir, ancak bazı durumlarda bir grup, bir aile veya kişileştirilmiş bir varlık olabilir. Bu; hikâyenin türüne, temasına ve amacına bağlıdır. Örneğin, epik bir macera hikâyesinde kahraman genellikle büyük bir komutan veya kahraman olabilirken, günlük yaşamı konu alan bir hikâyede sıradan bir kişi kahraman olarak seçilebilir.

Karakterin adı genellikle önemli değildir; önemli olan, onun nitelikleri, davranışları ve hedefleridir. Bu nedenle, kahramanı tanımlarken sıfatlar ve özellikler kullanmak önemlidir. Örneğin, "cesur savaşçı" veya "sadık aşık" gibi ifadeler, kahramanın temel özelliklerini vurgular ve hikâyenin temasıyla uyumlu bir şekilde seyirciye veya okuyucuya karakteri aktarır.

Kahramanın izleyici veya okuyucuyla özdeşleştirilmesi önemlidir. İzleyici veya okuyucu, kahramanın duygularını paylaşmalı, onunla bağ kurmalı ve onunla birlikte yolculuk yapmalıdır. Bu nedenle, kahramanın evrensel ve insanlıkla ilgili temaları işlemesi önemlidir. Örneğin, hayatta kalma, aşk veya adalet gibi temalar, geniş bir izleyici kitlesine hitap eder ve kahramanla özdeşleşmeyi kolaylaştırır.

Sonuç olarak, kahramanın hikâyenin merkezinde yer aldığı ve hikâyenin gelişimini yönlendirdiği unutulmamalıdır. Onun doğru bir şekilde belirlenmesi ve geliştirilmesi, hikâyenin başarısını büyük ölçüde etkiler. Bu nedenle, bir hikâye oluşturulurken, kahramanın kimliği, özellikleri ve amaçlarına özel dikkat gösterilmelidir. Öyle ki Bordwell ve Thompson'a göre (2009) klasik anlatı sinemasında hikâyenin merkezinde bir karakter vardır, karakterin arzusu hikâyeyi ilerletir. Karakter amacına ulaşmaya çalışırken yaşanan olaylar zinciri hikâyeye katman kazandırır ve olay örgüsünü ortaya çıkarır.

2.1.2. Amaç, Hedef, Arzu, Görev

Her hikâye bir kahramanla başladığı gibi bir hedefle devam eder. Karakter tasarımı kadar bu karakterin amacının tasarımı da bu yüzden önemlidir. Merkezdeki karakter için en gerekli amaç bulunmalıdır. "Karakter için olmazsa olmaz nedir? Neyi yapmak zorundadır? Yapmazsa ne olur?" soruları, karakterin amacını tespit etmeye yardımcı olur. Karakterin gayesi öylesine ontolojik olmalıdır ki, karakter varoluşunu o amaç üzerinden yeniden kurmalıdır. Bu gaye karakterin kendi isteğiyle seçtiği

bir hedef olabileceği gibi, ona dayatılan ya da bir şekilde mecbur kaldığı bir görev de olabilir. Her iki durumda da karakter hedefe varmalı ya da görevi başarıyla tamamlamak zorundadır, aksi halde büyük bedeller ödemek zorunda olmalıdır.

Bu bağlamda, kahramanın belirleyici özelliğiyle amacı arasındaki zıtlık, çatışmanın büyümesini sağlar. Karakterin hedefi, karakter için büyük bir meydan okuma gerektirmelidir. Kahraman, bu amaca ulaşmak için büyük bir çaba sarf etmelidir. Ayrıca, kahramanın istemediği veya korktuğu şeylerle yüzleşmesi ve bunları aşması gerekebilir. Bu şekilde, kahraman çelişkili ve ironik bir durum içinde bulunmalı ve bu durumdan kurtularak karakterin amacına ulaşması beklenmelidir.

Kahramanın harekete geçmesini sağlayacak amaç genellikle tetikleyici bir olayla başlar. Bu olay, karakterin normal düzeninin bozulması ve maceraya atılması için bir neden olabilir. Aksi takdirde, önemli şeylerin (karakterin hayatı, çevresindekilerin hayatı, dünyanın geleceği, karakterin mutluluğu vb.) tehlikeye gireceği bir durum ortaya çıkabilir. Bu nedenle, logline çalışmasında bu tetikleyici olayın vurgulanması önemlidir. Bu nokta genellikle ihmal edilse de, karakterin amacına ulaşamaması durumunda ortaya çıkacak tehlikenin, hikâyenin izleyiciyi ilgilendiren yönü olduğunu unutmamak gerekir. İzleyici, karakterin amacı için çabalamasını izlemek istemeli ve amacına ulaşamaması durumunda başına gelecekleri endişeyle beklemelidir. Bir bakıma, karakter aynı zamanda o hikâye için başarmak zorunda olduğu şeydir denilebilir. Karakter hedefle öylesine bütünleşir ki, hedefi olmadığında hiçbir anlamı kalmaz.

Bütünüyle bakıldığında karakter çalışmaları, karakterin amacının belirlenmesi üzerine odaklanır. Çünkü karakterler, eylemleriyle tanımlanırlar. Logline, karakterin ne istediğine odaklanmalı, bu isteğini ikna edici bir şekilde açıklamalı ve amacına ulaşamaması durumunda neler olabileceğini belirtmelidir. Böylece izleyicide, devamını merak etmesi için bir soru uyandırmalıdır.

2.1.3. Engel, Baş Düşman, Rakip

Karakterin belirleyici niteliği ve amacının tespit edilmesinin ardından üçüncü bir unsuru belirlemek gereklidir: Amacın önünde duran engel. Hikayeler, karakterlerin amacına ulaşma sürecinde karşılaştıkları zorluklar üzerine kuruludur, bu nedenle engellerin titizlikle belirlenmesi ve uygun engellerin seçilmesi gerekmektedir.

Engel, bazı hikayelerde kahramanın baş rakibi olarak bilinen antagonist olabilir; diğer hikayelerde ise durumlar veya nesnelere engel olabilir. Her ne kadar tek bir büyük engel olabileceksede, bu engel karmaşık ve çok katmanlı bir yapıya sahip olmalıdır; bu da hikâyeye derinlik kazandırır. Engelin tespitinde, genel ifadelerden kaçınılmalı ve engel mümkün olduğunca özelleştirilmelidir.

Aynı zamanda rakip olarak seçilen unsurlar, soyut şeylerden ibaret olmayıp, fiziksel bir varlık (insan, nesne, hayvan) olmalıdır; bu, kahramanın karşılaştığı tehlikeyi ve meydan okumaları daha net bir şekilde ortaya koyacaktır. Dahası, dışsal engelin yanı sıra, baş karakterin içsel bir engeli olması da hikâyenin çatışmasını güçlendirir. Lee'nin (2018) belirttiği gibi; kötü karakteriniz fiziksel bir kişi, bir fırtına, kurt sürüsü, bir asteroit veya seçtiğiniz başka bir şey olabilir. Logline'da önemli olan, baş karakteriniz için bu mücadelenin ne kadar süper sinir bozucu olacağını aktarmaktır.

Smith ve Snyder'ın bunların dışında logline için karakter kurulumunda aradıkları diğer bir unsur ironidir (Patenaude'nin, 2024). İroni, beklenenin aksine gelişen durumu ifade eder. Smith (2012), ironiyle kastettiğinin karakteri beklenmedik bir durumun içine sokmak olduğunu ya da zıt görüşlü iki karakteri aynı takıma koymak olduğunu ifade eder. Snyder (2005) ise ironiyi daha çarpıcı bir şekilde şöyle ifade eder: "İyi bir logline, kaşımamız gereken bir kaşıntı gibi duygusal olarak ilgi çekici olmalıdır." İroni, filmleri tahmin edilemez kılan unsur olarak logline'ı da cezbedici kılar. Aslında burada ifade edilen, yukarıda da bahsi geçen kahraman için meydan okuyucu bir engel bulmak gereklidir kuralının sağlamasıdır. Nitekim baş karakterin eğer engeli kolaylıkla aşması ya da olağan bir şekilde aşması

bekleniyorsa, hikâye yeterince merak uyandırmaz ve seyirci “acaba baş karakter başarabilecek mi?” sorusunu sormaz.

2.1.4. Logline: Doğrular ve Yanlışlar

Bütün bu bilgiler ışığında logline’a bütüncül bakıldığında logline cümlesinin kısa, öz, net ve özgün olması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Bunun yanı sıra logline, hikâyenin ana temasını, tonunu ve tarzını da ortaya koyar. Logline’ı okuyan kişi hikâyenin türünü anlayabilir. Ayrıca logline anlattığı çatışma itibarıyla okuyucunun ilgisini çekici mahiyette olmalıdır. Nitekim okuyucunun ilgisini uyandırabilirse, film olarak gerçekleştirildiğinde de seyircinin merakını uyandırabilecek ve gişede başarılı olabilecektir. Bunun için de logline tema olarak klişe olsa bile, anlatım olarak mutlaka “biricik”lik duygusu yaratmalıdır. Benzersiz ve çarpıcı bir hikâye algısı yaratarak dikkat çekmeyi başarmalıdır. Bunun için Smith (2012) hikâyeyi farklı kılanın ne olduğuna odaklanılarak logline’ın onun üzerine kurulması gerektiğini ifade eder.

Ayrıca logline’ın hikâyenin sonucunu vermediğini, sadece çatışmayı tespit ederek merak uyandırdığını unutmamak gerekir. Smith’in (2012) ifadeleriyle toparlayacak olursak; iyi bir logline için bir kahraman, bir rakip/kötü, bir amaç ve aşılması imkansız yakın engeller gerekmektedir.

Bu kurallara uygun olarak yazılmış iyi bir logline okuyan kişide “bunu mutlaka izlemeliyim” duygusu uyandırmalıdır. Synder’in (2005) tarifıyla iyi bir logline seyircide baştan çıkarıcı bir zihni tasavvur yaratmalıdır. Buna göre iyi bir logline, okunduğunda dinleyenin zihnine ekilmiş bir tohum gibi serpilip açar.

Yukarıda yazılan kurallar dahilinde logline kurulumunda yapılan belli başlı hatalar vardır. Bu hataların ilki, hikayelerin karakter odaklı tasarlanmamasıdır. Hikâyenin kime ait olduğunun belli olmaması, dağınık bir şekilde tasarlanması seyircinin takibini imkânsız hale getirir. Bu bakımdan, hikâyenin ana karakteri ya da ana karakterleri mutlaka en baştan tespit edilmelidir. Bu hikâyeye aynı zamanda bir izlek verecek, seyirciyi de baş karakterlerle özdeşleştirerek takibini kolaylaştıracaktır. Logline’ın hikâyenin asıl karakterine odaklanmaması da yapılan hatalardan biridir. Bu hatalardan kaçınmak için önce hikâyenin ana karakteri belirlenmeli, logline de onun üzerine kurulmalıdır. Yapılan diğer bir hata hikâyenin ana karakterinin amacını belirsiz ya da zayıf olarak kurmaktır. Karakter yeterince güçlü bir amaca sahip olmazsa onu harekete geçiren motivasyonu kaybetmiş olur. Bu da seyircinin daha baştan hikâyeye olan inancını ve merakını yıkar. Bu bakımdan ana karakter net, somut ve güçlü bir amaç uğruna harekete geçmelidir. En sık yapılan hatalardan bir diğeri de karakter için kurulan engelin yokluğu, zayıflığı ya da yanlışlığıdır. Ana karakter için engel inşa edilirken bu engelin mutlaka amacın önüne konulduğundan emin olmak gerekir. Ayrıca engelin bir film ya da dizi boyunca karakterin mücadele etmesini gerektirecek kadar güçlü olması şarttır. Aksi halde seyirci baş karakterin mücadelesine inanmaz, o halde de amacına ulaşip ulaşamayacağını merak etmez. Bu durumda da eseri izleme motivasyonunu kaybeder.

Görüldüğü üzere logline ilk olarak senariste yardımcı olmakta, onun hikayesini doğru kurmasını sağlamaktadır. Bu anlamda senaristin üzerinde uzun uzun çalışması ve mutlaka doğruluğundan emin olduktan sonra senaryonun diğer aşamalarına geçmesi gerekmektedir. Çünkü logline aynı zamanda senaristin yol haritası, rehberi, güzergahıdır. Doğru kurulan bir logline senaristi arzuladığı hedefe ve mutlaka başarıya götürecektir. Bishop’un deyiimiyle logline gemi dümeni gibidir; yazarı doğru istikamet üzere tutar, hedefe yönlendirir, yolunu kaybetmemesini, odağının dağılmamasını sağlar (Hogan, 2022). Senarist için sağladığı bu pratik fayda dışında logline, senaryonun satılması için de çok etkilidir. Yapımcı ilk olarak senaryonun logline’ını okur, logline doğru bir şekilde kurulmuşsa yeterli merakı uyandırır ve satış için ilk olumlu izlenimi verir. Bu anlamda logline, aynı zamanda bir tanıtım ve pazarlama aracıdır. Senaryonun potansiyelini ve çekiciliğini ortaya koyarak hikâyeyi bir iki cümleyle pazarlar. Miyamoto’nun ifadeleriyle, o halde logline senaryonuzun düşünülmesini, sunulmasını, satın alınmasını, geliştirilmesini, paketlenmesini, finanse edilmesini, yapımcılığının yapılmasını ve

dağıtımını sağlamak için; başlangıçta sizin, yöneticilerin, ajansların, geliştirme yöneticilerinin ve yapımcıların kullandığı biricik şeydir (Miyamoto, 2020).

Bütün bunların hepsi göz önüne alınarak düşünüldüğünde logline'in senaryo yazımında ne kadar önemli olduğu ortaya çıkacaktır. Bu çalışmada bu bilgiler, aşağıdaki kısımda ayrıca başarılı ve başarısız dizi örnekleri üzerinden doğrulanmaya çalışacaktır.

3. Yöntem

Bu çalışmada araştırma yöntemi olarak karma yöntem kullanılmıştır. Logline'in ne olduğuyla ilgili bilgiler nitel bir araştırma türü olan literatür taraması yöntemi kullanılarak elde edilmiştir. Dizi analizleri ise logline ile ilgili bu uzlaşım üzerinden nitel ve nicel analiz birlikte kullanılarak, logline analizi yöntemiyle yapılmıştır.

Karma yöntem, araştırmacılara teoriyle pratiği birleştirme imkânı vermektedir ve akademik alanda sıklıkla kullanılmaktadır. Teorik bilgiler ilgili yöntemle toparlanırken, bu bilgiler yönetime uygun uygulamalı başka bir yöntemle test edilebilmektedir (Williams, 2007). Bu çalışmada da bu şekilde bir yol tercih edilmiştir. Logline ile ilgili bilgileri toparlayarak ortaya bir sentez çıkarırken literatür taraması yöntemi kullanılmıştır. Callahan'a (2014) göre doğru bir literatür taraması öznlü, açık, eleştirel, ikna edici ve katkı sunucu olmalıdır. Özlülük, araştırmanın bir soruyu ya da öncülü takip etmesi gerektiğini ifade etmektedir. Açıklık, verilerin toparlanmasında netliği ifade eder. Eleştirelilik, verilerin eleştirel bir şekilde ele alınması gerektiğini ortaya koyar. İkna edicilik, verilerin toparlanmasından sonra ortaya koyulan argümana atıfta bulunur. Ayrıca bütün bunların sonucunda literatüre bir katkı sunulması gerekmektedir. Bu çalışmada veriler toparlanırken bu ilkelere uyulmuş ve senaryo aşamalarından biri olan logline detaylı bir şekilde analiz edilerek ortaya koyulmuştur. Literatür taraması ve sektörel uygulamanın ortak uzlaşımıyla ortaya çıkan ideal logline yapısı, pratikte başka bir analiz imkânı daha doğurmuştur. Bu da bu çalışmanın sonraki kısmının yöntemi olarak kullanacağımız logline analizidir. Bu yöntem akademik çalışmalarda istisnai örnekler (Çelik, 2024) kullanılmamış olsa da, özellikle Amerikalı film eleştirmenlerinin logline çalışmalarında, film loglinelerinin tespitinde ve eleştirisinde adı konulmadan sıklıkla kullanılan bir uygulamadır. Ancak bunun akademik bir araştırma yöntemi olarak kullanımının bu çalışmada ilk kez tam olarak uygulandığı ve bir yöntem olarak önerildiği söylenilebilir. Bu anlamda da bu çalışma hem içerik hem yöntem olarak yeni bir bakış açısı ve yaklaşım getirmektedir.

3.1. Hipotez, Evren ve Örneklem, Sınırlılıklar

Bu çalışmanın temel hipotezi logline'ı doğru kurulmuş film ve dizilerin reyting olarak başarılı olduğu, tam tersine logline'ı kusurlu kurulan film ve dizilerin başarısız olduğudur. Ayrıca logline'ın kurulumunda yapılan hataların film ve dizilerin oyuncu seçimi, mekân belirlenmesi gibi sonraki aşamalarda düzeltilemeyeceği iddia edilmektedir. Bu hipotez seçilen diziler üzerinden teyit edilecektir.

Çalışmanın evreni genelde bütün sinema filmleri, TV dizileri dahil olmak üzere kurmaca hikâye anlatan bütün film ve dizilerdir. Daha özeldir bakıldığında Türk TV dizileri evren kabul edilebilir. Örneklem ise başarılı diziler için 2020 yılı ve sonrası 60 bölümden fazla yayınlanan diziler seçilirken, başarısız diziler için ilk beş bölümde final yapan diziler seçilmiştir. 5 bölümde final yapan dizilerin seçilmesinin nedeni, bu dizilerin hikâye kurulumla ilgili, diğer bir deyişle logline kurulumunda hataları olduğu için az izlendikleri argümanıdır. Ayrıca 2020 öncesinde başlayıp 2020 sonrası 60 bölümü geçen diziler ve 2023-2024 yıllarında başlayıp 60 bölüme henüz ulaşamayan ancak halen devam etmekte olup reytinglerinin yükseklikleri itibarıyla 60 bölümü geçeceği düşünülen diziler de örneklem dahil edilmiştir. Tarih dizileri, başka dinamikleri olduğu için örneklem dahil edilmemiştir. Aynı şekilde farklı bütçe ve reyting durumları olan günlük diziler de örneklem dışıdır. Dizilerin reytingleri için internet üzerinden açık kaynaklar (Box Office, 2024; Dizilah, 2024) baz alınmıştır. Buna göre ilgili kıstaslara göre reytingleri yeterli görüldüğü için 60 bölümden fazla bölüm yayınlayan 24 dizi başarılı dizi örneği olarak, reyting yetersizliği nedeniyle 5 bölüm ve öncesinde final yapan 22 dizi ise başarısız dizi örneği olarak incelenmiştir. Bulgular kısmında diziler ile ilgili detaylı bilgiler verilmiştir.

Örneklem, amaçlı örneklem seçimine göre seçilmiştir. Örneklemeler oldukça geniş tutularak hipotezin doğruluğu daha güçlü bir şekilde kanıtlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca hem en çok izlenen hem en az izlenen diziler üzerinden logline analizi yapılarak yine çift katmanlı bir şekilde hipotez test edilecektir. Böylece ortaya çıkacak olan sonuç, birkaç somut argümana dayanarak desteklenecektir.

Çalışmanın başlıca sınırlılığı, bir makale olmasından kaynaklı olarak, örneklemin ne kadar geniş tutulursa tutulsun film evreni içerisinde kısıtlı bir seçki sunmasıdır. Nitekim en çok izlenen filmler ve en az izlenen filmler araştırmaya dahil edilmemiştir. Ancak yine de seçilen örneklerin anlamlı bir sonuç çıkarmaya yeterli olduğu düşünülmektedir.

Çalışmanın bir diğer önemli sınırlılığı logline merkezli analiz yaparken film yapımının diğer öğeleri olan kurgu, ışık, oyuncu, atmosfer gibi öğelerin filmlerin izlenmesindeki etkileriyle ilgili detaylı bir bakış ortaya koyamamasıdır. Diğer bir sınırlılık, ilgili dizi senaristleriyle dizileri yazım süreçleriyle ilgili bilgi alınamaması olmuştur. Aynı şekilde ilgili senaristlerin logline yaklaşımları bu yüzden tespit edilememiştir. Sonraki çalışmalar bu alanda detaylı yaklaşımlar getirebilir. Bütün bu kısıtlarla birlikte bu çalışmanın yola çıkış gayesi olan senaryo yazımında logline'in hayati bir önem taşıdığını ele aldığı örnekler üzerinden ortaya koyabileceği iddiasındadır.

4. Bulgular

Bu bölümde dizilerin loglineleri tablo üzerinden gösterilecektir. Nitekim açık kaynaklardan ulaşabilen bu dizilerle ilgili detaylı bilgi vermek bu çalışmanın hacim olarak sınırlarını aşacaktır. Bu nedenle 2020 sonrası reyting üzerinden başarılı ve başarısız olarak tasnif edilen diziler iki farklı tabloyla gösterilerek loglineleri çıkarılacaktır. Dizilerin yanlarında başlangıç tarihleri yazılmıştır.

Tablo 1: 2020 sonrası 60 bölümden fazla yayınlanan dizi logline'ları

Dizi Adı	Ana Karakter	Amaç/Görev	Engel
Eşkya Dünyaya Hükümdar Olmaz (2015)	Hanmağa gibi aileyi ve evi çekip çeviren aynı zamanda suça meyilli olan sevdiği karısı dışında ilişkisi olduğu sevgilisinden çocuk bekleyen kabiliyetli silah tüccarı (Hızır Reis)	Devletin reddi mümkün olmayan teklifiyle ülkenin bütün mafya üyelerinin başındaki suç baronunun yerine geçerek devletle anlaşmak	Gelişmiş ülkelerin desteklediği ve ülkedeki bütün mafya şebekesini bir masa etrafında yöneten büyük kudretli suç baronu (Ünal Kaplan)
Kalk Gidelim (2017)	15 yıl önce köy hayatına isyan edip anne baba kardeşi dahil ailesine rest çekerek İstanbul'a taşınıp orda kendine sosyetik ve lüks bağımlısı bir aile kurmuş olan ancak sonrasında kimsenin haberi olmadan iflas ederek ev, araba, şirket her şeyini kaybeden iş adamı (Mustafa Ali) ve ailesi	hem köydeki ailesine hem de İstanbul'da evlenip kazandığı ve tatil beldesine gittiklerini zanneden ailesine karısı ve çocuklarına iflas ettiğini sezdirmeden köy hayatına intibak etmek ve bu süreçte iflastan kurtulacak bir çözüm bulmak	Karısı çocukları dahil hepsinin nefret ettikleri köy hayatı ve terk edip gittikleri için onlara düşmanlık besleyen köyde bıraktığı kardeşi ve köy ahalisi

Savaşçı (2017)	Darbe girişiminden hemen sonra, darbeci örgütün kumpas suçlamalarıyla hapiste bulunan iki subay (Kopuz Albay ve Yüzbaşı Kağan Bozok)	Özel Kuvvetler Komutanlığındaki görevlerine dönerek hem askeriye sızmış darbeci örgütü tasfiye etmek, hem de başta PKK olmaz üzere diğer terör örgütlerine karşı ülkeyi korumak	Ülkenin içinde bulunduğu darbe kaynaklı karmaşada her türlü imkân bulan darbeci suç örgütü ve diğer terör örgütleri
Çukur (2017)	Babasının başında olduğu suç merkezi bir mahalle olan Çukur'dan öyle bir hayat istemediği için kaçıp Paris'te kendine yeni bir hayat kurarak gündüzleri kimyagerlik, geceleri müzisyenlik yapan cevval genç (Yamaç)	Çukur'da işlerin başında olan abisinin ölümünden sonra dağılan aileyi toparlayarak önderlik etmek, abisinin intikamını onu öldüren baba bir anne farklı kardeşinden almak	İntikam almak istediği kişinin kardeşi çıkması ve Paris'te tanışıp aşık olduğu ve evlendiği iyi kalpli, şiddet karşıtı sevgilisiyle mutlu bir hayat sürerek suçlarla örülü eski hayatından uzak durmak isteği
Yasak Elma (2018)	Garsonluk yapan genç güzel bir kız (Yıldız)	Ender'in kocasını ayartarak anlaştıkları parayı almak	Ender'in kocasına aşık olur
Bir Zamanlar Çukurova (2018)	Sevgilisine tecavüz etmeye çalışan adamı öldüren yetenekli, yakışıklı, karizmatik bir genç (Yılmaz)	Sevgilisiyle (Züleyha) birlikte yurt dışına kaçıp cinayet suçlamasından kurtularak mutlu mesut bir hayat sürmek	Cinayetten sonra kaçarak Adana'da konakladıkları çiftlikte Züleyha'yı Yılmaz'ın kardeşi olarak tanıdığı için ona aşık olan çiftliğin sahibi ve Adana'nın hakimi sosyopat zengin iş adamı (Demir) ve cinayetten dolayı peşine takılmış kişiler
Kuzey Yıldızı İlk Aşk (2019)	Anne babasına rest çekip biricik aşkını (Yıldız) da ardında bırakarak köyden kaçarak İstanbul'da kurduğu şirketinin içi karısı tarafından boşaltılarak terk edilen, şirketi kurtarmak için tefecilere borçlanan, ödeyemediği için üç yetişkin kızıyla ortada kalan Karadenizli inatçı genç bir adam (Kuzey)	Kalbini kırarak terk ettiği eski sevgilisinin kalbini kazanmak, küstürerek kaçtığı babası dahil herkesin gönlünü alarak İstanbul'da büyümüş üç kızıyla köy hayatına intibak etmek	Terk ettiği sevgilisi Yıldız'ın 20 yıldır aşkıdan dolayı biriken öfkesi ve köyü terk ettiği için tüm köprüleri atmış babasının öfkesi

Hercai (2019)	Öldürülen anne ve babasının intikamını almak için Madrid'e dönen genç, yakışıklı, zengin iş adamı (Miran)	Babasını ve annesini öldürdüğüne inandığı Hazar Beyden intikam almak için kızını baştan çıkarıp evlenerek ortada bırakmak	İntikam için evlendiği kadına aşık olması, hem kendi annesi hem de karşı tarafın ailesi
Mucize Doktor (2019)	Otizimli ancak dahi düzeyinde kabiliyetli olan cerrahlık stajını bitirmiş genç (Ali Vefa)	Çok iyi bir cerrah olmak ve hastanede aşık olacağı kızla birlikte mutlu olmak	Otizmi nedeniyle ona ön yargıyla yaklaşan asistanı olduğu doktor ve onun otizmini fırsat bilerek onu hastaneye alanlarla hesaplaşmak isteyen kötü kalpli ekip
Benim Adım Melek (2019)	Yıllar önce düğün gecesi evleneceği kocasını ve ailesini yüz üstü bırakarak Berlin'de yaşamaya başlayan evli ve üç çocuk annesiyken kanser olacağını öğrenip kocası tarafından terk edilen güzel kadın (Melek)	Ölmeden önce çocuklarının iyi olacağından emin olmak, arkasında bıraktığı enkazı onarmak	Uğruna ailesine ve ona aşık olan adamı yüz üstü bırakıp Almanya'ya kaçtığı kumar, fuhuş vb. her türlü kötülüğü olan ve şimdide Alman devletinin vereceği yardım için çocukları almaya çalışan hayırsız koca Bu kaçış nedeniyle arkasında bıraktığı düşmanlıklar babası, kardeşi ve ona olan aşkıdan hala evlenmemiş olan evleneceği adam
Gönül Dağı (2020)	Taşra bir yerde yaptığı uçağı uçurmak için çalışan genç, yakışıklı mucit (Taner)	Çocukluk aşkı olan köyden gidip mühendis olarak 5 günlüğüne geri dönen Dilek'le evlenip mutlu olmak, bu hayatı yaşarken de başta uçağı uçurmak üzere yaptığı icatları hayata geçirmek	Dilek'in taşrada kalmaması ve taşranın kısıtlı imkanları nedeniyle icatları için yeterli malzeme ve fırsat bulamaması

Kırmızı Oda (2020)	Orta yaşlarda bir psikiyatr kadın doktor	Babası gözünün önünde öldürülmüş intihar eğilimli kadın ve karısına şiddet uygulayan paronid erkek gibi hastaları iyileştirmek	Hastaların durumları, hastalıkları
Masumlar Apartmanı (2020)	Hastalık düzeyinde takıntısı olan iki genç kız kardeşe sahip olan, onlarla ve ailesiyle ilgilenmesi gereken genç yakışıklı iş adamı (Han)	Aniden karşısına çıkan aşık olduğu genç güzel kadınla evlenip mutlu olmak (İnci)	Han'ın ve ailesinin psikolojik rahatsızlıkları
Sadakatsiz (2020)	Oğlu ve kocasıyla mutlu bir hayat süren genç, güzel ve başarılı doktor (Asya)	Onu aldatan kocasından intikam almak	Ailesi ve arkadaşlarıyla birlikte yaşadığı mutlu hayattan vazgeçmesi gerekliliği
Yargı (2021)	Birbirine aşık sınırlı tanımaz, kuralsız ve isyankar genç güzel avukatla (Ceylin) kurallara bağlı dürüst savcı adam (İlgaz)	Cinayetle suçlanan savcının kardeşini aklamak ve sonrasında evlenerek mutlu yaşamak	Katledilen kişinin avukatın kardeşi olması
Kardeşlerim (2021)	Anne ve babaları şahit oldukları aldatma hadisesi yüzünden ölen/öldürülen 4 kardeş	Anasız babasız hayatta kalmak, iş gücü bulup yaşamı sürdürebilmek	Zalim hayat koşulları, acımasız yengeleri ve insanlar
Teşkilat (2021)	Başında en yetenekli istihbaratçının (Sedar) olduğu en yetenekli istihbaratçılardan oluşan gizli bir ekip	Türkiye'ye karşı kurulmuş uluslararası ittifaka karşı koymak ve onların hedef aldığı SİHA programını koruyarak ele geçirdiği SİHA protokolünü geri almak	Uluslararası ittifak ve bağlantıları ve onlara karşı savaşırken kendilerine ölü süsü vererek ailelerinden ayrı kalmak zorunda olmaları
Üç Kız Kardeş (2022)	Ailesiyle mutlu bir hayat süren dünyalar güzeli iyi kalpli genç kız (Türkan)	Evlendiği genç yakışıklı erkekle (Somer) mutlu mesut bir hayat geçirmek	Evlendiği adamın onu sevmemesi, düğün gecesi Somer'in başka bir sevgilisi olduğunu, ailesinin zoruyla evlendiğini öğrenmesi, despot kaynanası
Yalı Çapkını (2022)	Sorumsuzluklarıyla meşhur çapkın (Ferit)	Dedesinin baskısıyla Antepli genç güzel bir kızla (Seyran) formaliteden bir evlilik	Formaliteden evlilik yaptığı kıza aşık olurken iki tarafında başka sevgilileri olmaları, ayrıca Ferit'in

		yaparak dedesini kandırmak	ilk evleneceği kişi ablasıyken isteme anında vazgeçerek Seyran'ı istemeleri
Kızılçık Şerbeti (2022)	Laik, dindarlık karşıtı bir ailenin dış hekimliği okuyan kızı (Doğa)	Sevgiliyken aşık olup hamile kaldığı muhafazakar ailenin dindar oğluyla (Fatih) mutlu bir şekilde yaşamak	Ailelerin tamamıyla farklı yaşam tarzları
Ben Bu Cihana Sıgmazam (2022)	Yurtdışına bir devlet görevi için çıkarken karısı çocukları ve tüm ailesini korumak için kendisine öldü süsü vererek yurtdışında bir hayat kurup yeniden evlenip çocuk sahibi olan mafya babası	Ailesini korumak amacıyla İstanbul'a döner, hem önceki ailesiyle işleri yoluna koymak hem de mafya sorunlarını çözmek	17 yıldır onu öldü zanneden ailesi, yurt dışındaki yeni karısı ve çocuğu ve onların güvenliği garantisi yurt dışına çıktığı mafya ve CIA gibi güç grupları
Ömer (2023)	Küçük herkesin birbirini tanıdığı mahallede babasının imam olduğu camide müezzinlik yapan yakışıklı ve iyi kalpli genç adam (Ömer)	Dul, çocuklu ve yaşam tarzı tümüyle zıt bir kadınla evlenmek (Gamze)	İmam olan babası ve mutaassıp mahalleli
Kızıl Goncalar (2023)	Çok katı kuralları olan bir tarikatın istemsiz üyesi olan aydınlanmacı kadın (Meryem)	Deha düzeyinde zeki olan kızını okutmak	İçinde bulunduğu tarikatın katı kuralları ve bu tarikatı sıkı sıkıya bağlı kocası
Bahar (2024)	Kendisini ailesine ve çocuklarına adanmış bu uğurda hayali olan doktorluktan bile vazgeçmiş 40lı yaşlarında fedakâr ve güzel bir kadın (Bahar)	Karaciğer nakli olarak ailesiyle birlikte mutlu mesut yaşamak	Onu aldatan ve tek uyan karaciğer olmasına rağmen ona karaciğerinden nakil izni vermeyen kocası (Timur)

Tablo 2. 2020 sonrası ilk 5 bölümde yayından kaldırılan dizi loglineları

Dizi Adı	Ana Karakter	Amaç	Engel
Şaşkın Bakkal 216 (2020)	Bağdat caddesinde yaşayan bir aile	Japonyo'dan yaşam koçu olarak dönen evin abisini idare etmek?	Engel yok
Hizmetçiler (2020)	Başkası için çocuk yapan bir kadın (Derin) Çapkın evli iş adamı (Yiğit) Kayıp kadeşini arayan eczacı (Ela) Hizmetçiler Ana karakter belli değil.	Kayıp çocuğu bulmak Kayıp kardeşi bulmak? (Ela) Amaç net değil?	Net değil.
Gel Dese Aşk (2020)	Evli ve çocuklu ancak karısıyla mutsuz olduğu için 20 yıldır arkadaş gibi yaşayan 50 yaşlarında iş adamı (Murat)	Âşık olduğu 20 yaşlarındaki kızla birlikte mutlu olmak (Bahar)	Murat'ın ailesi ve yaş farkı
Şeref Sözü (2020)	Genç yakışıklı, kabiliyetli zengin bir adam (Cihan)	Babasına verdiği şeref sözünden dolayı, hamile kaldığı nişanlısından kaçmakta olan genç kızı (İsra) kurtararak kendi adalarında mutlu mesut yaşamak	Adada Cihan'ın ailesindeki bu evliliği istemeyenler ve İsra'nın peşinde sürüklediği nişanlısı
Bir Annenin Günahı (2020)	Çocuklarını çok seven fedakâr bir anne (Suna)	Hasta olan çocuğunu (Yusuf) yaşatmak için gereken 200 bin lirayı bulmak	Parayı bulmak için ona kendisini öldürmesini teklif eden kişi ve bu kişinin hayatını kurtardığı oğlunun sevgilisinin babası çıkması
Uzak Şehrin Masalı (2021)	Çocuklarına düşkün fedakâr bir anne (Umay)	Çocuklarını da alarak onu döven ve aldatan kocasından uzakta mutlu bir hayat yaşamak Gittiği yerde tanıştığı kaçakla mutlu bir hayat sürmek?	Muktedir kocası ve tanıştığı adamın ablasının eski kocası olması
Yalancılar ve Mumları (2021)	Dört kadın arkadaş	Öldürdükleri kişiyi saklamak? Net değil.	İşledikleri cinayet? Net değil.
Misafir (2021)	Ailesinin zorbalığına maruz kalan genç ve güzel bir kız (Gece)	İntihar etmek	Köprüden atladıktan sonra gayri ihtiyarı yüzmesi ve karşısına

			çikan polis amiri ve çocukları (Erdem)
Son Nefesime Kadar (2022)	Asayiş polisi orta yaşlarda bir kadın (Mihri)	Çok tehlikeli bir suçluyu (Ejder) yakalamak	Ejder'in tehlikeli hali ve gücü
Gülümse Kaderine (2022)	Kimsesizler yurdunda kalan iki yakın arkadaş	Doğru düzgün bir hayata ulaşabilmek	Hayat koşulları
Sevmek Zamanı (2022)	Genç güzel bir kız (Firuze)	Vapurda tanışıp aşık olduğu genç adamla (Kağan) evlenip mutlu olmak	Adamın evli çıkması
İçimizdeki Ateş (2022)	Dört genç avukat adayı arkadaş	İyi avukat olup hayallerini gerçekleştirmek	Arkadaşlardan biri bir kişiyi bıçaklar
Başım Belada (2023)	Her birinin farklı yetenekleri olan geniş bir aile	Yirmi yıl önce öldürülen abilerinin intikamını almak için katilin evini soymak	Katilin gücü
Kader Bağları (2023)	Genç güzel avukat adayı kız (Sevda)	Karadağ'da çalıştığı genç, yakışıklı ve zengin (Kerem'le) evlenerek mutlu olmak	Sevda'nın kardeşinin babasını arabayla ezmesi, Sevda'nın bu yüzden Kerem'le olan randevusuna gidememesi ve Kerem'in zenginliğin kaynağı olan kadınla evleniyor olması
Altın Kafes (2023)	Özel okul öğretmeni (Zeynep) Tam net değil.	Aşık olduğu zengin iş adamı Onur'la birlikte olmak	Onur'un başka biriyle sevgili olması, bu kişinin kendisine öldü süsü verecek ve kocasının annesini öldürecek kadar
Senden Önce (2024)	Zengin avcısı çok alımlı ve güzel bir kadın (Merve)	Dolandırmak istediği erkeğe aşık olması ve onunla birlikte evli mutlu olmak istemesi	Bu işi birlikte yaptığı arkadaşı ve geçmişi
Yaban Çiçekleri (2024)	Genç iş adamı (Kılıç) Genç hırslı avukat kız (Ela) Hangisi ana karakter net değil.	Birbirlerine aşık oldukları için evlenip mutlu olmak.	Ela'nın büyük şehirde yaşamak istemesi? Tam olarak net değil.
Yan Oda (2024)	Kariyeri düşüşte olan sunucu (Sevgi) Kızı (Şelale) Baş karakter net değil	Evlenip mutlu olmak?	Ailelerin birbirine zıt olması
Kopuk (2024)	Zenginden çalıp fakire veren bir kahraman (Ferhan)	Mahalleden ölen kişinin cinayetini aydınlatmak	Cinayeti işleyen güçlü ailenin gücü

Arak (2024)	Hırsızlık gibi olaylarla hayatını idame eden genç bir adam (Kara)	Belli değil	Belli değil
Aşka Düşman (2024)	Aşka düşman bir annenin kızı (İnci)	aşık olduğu adam (Uygur) ile evlenip mutlu olmak	Annesinin erkek ve aşk düşmanlığı
Yıldızlar Bana Uzak (2024)	Yakışıklı ve karizmatik genç tamirci (Kadir)	Sevdiği kadınla evlenip mutlu olmak (Aslı)	Sevdiği kadının babasının katil zanlısı olarak hapse düşmesi ve sevdiği kadının bu kumpası kuran kişiyle evlenmesi

5. Tartışma

Bu çalışmada, senaryo yazımında hikâye cümlesinin önemini, izlenen ve izlenmeyen diziler üzerinden tartışmayı amaçladık. Sınırlılıkları en az düzeye indirebilmek için örneklememi oldukça geniş tuttum. Yukarıdaki iki tablonun ilkinde, öncelikli olarak en çok izlenen dizilerin logline öğelerini tespit ettim. İkinci tabloda en az izlenen dizilerin logline öğelerini ortaya koydum. Bunu yaparken dizilerin izlenmesinin doğrudan hikâye cümlesiyle ilgili olduğu iddiasına dayandım. Tablolar incelendiğinde durum daha net görülebilecektir. Başarılı dizilerin tamamında güçlü karakterler baş karakter olarak seçilmiştir. Bu karakterlerin tamamının geçmiş hikayeleri de oldukça kuvvetlidir.

Eşkya Dünyaya Hükümdar Olmaz'ın baş karakteri Hızır Reis, mafyanın içinden gelmektedir. Abisini bu yolda kaybetmiştir. Bütün ailenin lideri ve tartışmasız sözü dinlenen kişisidir. Karakter böylesine güçlü kurulunca amaç ve engelin de çok güçlü kurulması gerekmektedir. Öyle de yapılmıştır. Hızır Reis'in amacı, nerdeyse imkânsız gibi olan uluslararası bağlantıları da olan suç baronu Ünal Kaplan'ı devirmektir. Üstelik bu amaç ona görev şeklinde tevdi edilmiştir. Teklifi kabul etmemesi durumunda devletle karşı karşıya gelecektir. Bir yandan böylesine güçlü bir aksiyon hikayesi kurulurken öte yandan Hızır Reis için başka bir engel daha koyulur: Oldukça güçlü bir kadın olan karısını sevgiliyle aldatmaktadır. Hızır Reis bu ilişkiyi de bir şekilde idare etmelidir.

Görüldüğü üzere hem karakter duygusal olarak katmanlı (karısını seven ve aldatan), hem amaç olarak katmanlı (aile bütünlüğünü korumak ve en büyük mafya olmak), haliyle engel olarak da katmanlı (karısını idare etmek, aynı anda metresine ve ondan olacak çocuğa sahip çıkmak ve aynı anda devletle mafya arasında ayakta kalmak) kurulmuştur. Özellikle süre uzunlukları nedeniyle Türk dizilerinin böylesine katmanlı hikâye cümlelerine ihtiyaç duydukları aşıkardır. Diğer dizilerde de benzer hikaye cümleleri görülmektedir.

Kalk Gidelim dizisinin baş kişisi, terk ettiği ve rest çektiği köy hayatına dönerken iflas etmiş halde döner. Hem şehirde kurduğu ailesini hem de köyde bıraktığı anne baba ve kardeşini idare etmeli, aynı anda iflas meselesini çözmelidir. Aynı katmanlı karakter, amaç ve engel burada görülmektedir. Benzer bir hikaye olan Kuzey Yıldızı İlk Aşk dizisinde de karakter kaçıp gittiği köye iflas etmiş olarak döndüğünde, ıskaladığı efsane aşkını tamir etmeli ve köy hayatına intibak edebilmelidir. Benim Adım Melek dizisinde de benzer yapı bu kez yurt dışından gelen Melek üzerinden kuruludur. Melek yıllar önce düğün günü başkasına kaçarak terk ettiği ailesine, üç çocuğuyla ve kanser olmuş halde dönmek zorunda kalır. Hem hastalığı itibarıyla başlı başına bir engele sahiptir, hem de geçmişte bıraktığı felaketleri onarmak zorundadır. Farklı bir evrende ancak benzer bir yapıda kurulmuş olan Mucize Doktor'un Ali Vefası, hem kendi hastalığıyla hem de dışarıda ona düşman olan dünyayla savaşmalıdır. Üstelik dokunma hastalığı yüzünden sevdiği kişiye de dokunamamaktadır. Masumlar Apartmanı da

benzer bir yapıyla, Han'ın hem kendi psikolojik hastalıkları hem de ailesinin hastalıklarıyla birlikte sevdiği kadına kavuşma hedefini ele alır.

Savaşçı dizisinde ordudan atılmış ordu mensupları göreve çağrılır, hem ihanete uğramış kendi silah arkadaşlarıyla hem de terör örgütleriyle savaşmaları gerekmektedir. Üstelik bir de idare etmeleri gereken aileleri vardır.

Çukur dizisinde ailesinin gayri meşru hayatından kaçıp evlenen Yamaç, kendini bir anda ailenin pis işlerinin başında bulur. Hem her şeyden habersiz olan karısını, hem de nefret edip ayrıldığı ailesinin işlerini idare etmelidir. Yasak Elma'da baş karakter oyun amaçlı girdiği sahte evlilikte aşka kapılacaktır. Hem iç çatışma hem de dış çatışma bu şekilde kurulmuştur. Bir Zamanlar Çukurova dizisinin Yılmaz'ı hem cinayet suçlamasından dolayı kaçmalı hem de sevgilisi Züleyha'ya göz koyan güçlü sosyopat Demir'den onu korumalıdır. Yargı dizisinde Ceylin ve Ilgaz, kendileriyle bir savaşa girerler. Ceylin ve Ilgaz ise hem ailelerini korumak hem de adalet duygularını savunmak zorundadırlar.

Sadakatsiz dizisinde de benzer katmanlı yapı gereği Asya, Bahar dizisinde de Bahar aynı mücadele içinde bulurlar kendilerini. Asya onu aldatan kocayla savaşırken içindeki aile duygusuyla da savaşmalıdır. Bahar da bir yandan hastalığıyla, bir yandan onu aldatan kocasıyla savaşmalıdır.

Amacın daha ulvi bir yapıda olduğu *Teşkilat* dizisinde yine karakter, amaç ve engel aynı şekilde kurulur. Baş karakterler hem ölü taklidi yaparak ailelerine bu hüznü yaşatmalı, hem de karşılarındaki güçlü yapılarla savaşmalıdırlar. Ben Bu Cihana Sığmazam da aynı amaç ve engel yapısını kullanır, ancak buna bir de duygusal katman ekler. Devlet görevi uğruna ölmüş görünen Cezayir, gittiği ülkede yeni bir aile kurunca hem mafya-devlet hesaplaşması hem de duygusal hesaplaşmalar ortaya çıkar.

Katmanlı amaç engel yapısını değerler üzerinden ele alan *Kızılcık Şerbeti*; *Ömer ve Kızıl Goncalar* dizileri de farklı dünyalar üzerinden hikaye cümlelerini kurarlar. Baş karakterler aşık oldukları farklı dünyalar uğruna hem kendi değerleriyle ve aileleriyle savaşmalı hem de karşı tarafın hayat tarzıyla hesaplaşmalıdırlar.

Genel olarak başarılı dizilerin loglinelerine bakıldığında ortaya bazı özellikler çıkmaktadır. Literatürde tartışıldığı üzere bütün bu dizilerde baş karakter oldukça nettir. Bu karakterlerin tamamı empatiye çağıran olumlu özelliklere sahiptir. Seyirci bu karakterlerle çok rahatlıkla özdeşleşme kurabileceklerdir. Kişilik özellikleri olarak oldukça iyi niyetli, iyi kalplidirler. Birtakım yanlış davranışları olsa bile, genel itibarıyla bakıldığında sevilesi, en azından çok rahatlıkla empati kurulabilir karakterlerdir. Ayrıca seyircinin rahatlıkla anlayabileceği ve hak verebileceği geçmiş hikayeleri vardır ve bu geçmiş hikayeleri sayesinde bugün oldukları kişiye dönüşmüşlerdir. Bu karakterler genellikle genç, güzel ya da yakışıklı olarak kurulmuştur. Ayrıca karizmatik ve güçlüdürler. Tamamı zeki ve yeteneklidir. Ayrıca oldukça gerçekçi ve seyircilerin kolaylıkla gerçekçiliğine inanabileceği kişilerden seçilmişlerdir. Bütünüyle bakıldığında bu karakterler gerçekçi, güçlü, karizmatik ve fiziki olarak arzulanabilir olarak tasarlanmışlardır.

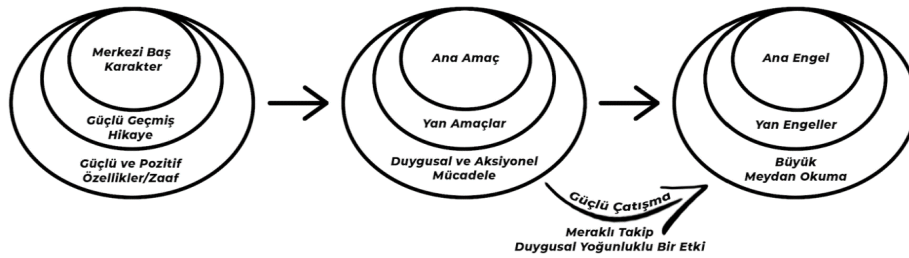
Bu karakterler merkezdeki bir amaç/görev ve o amaca örülü diğer hedeflerle birlikte bir aksiyon almışlardır. Bu amaç/görevlerin karşısında merkezde büyük bir engel ve ona bağlı katmanlı bir engel yapısı oluşturulmuştur. Bu amaçlar karakterlerin kişilik özellikleriyle örtüşmektedir, bu sayede oldukça inandırıcıdırlar. Karakterler kendilerinden beklenen ve potansiyelleri olan hedeflere yönlendirilmiştir. Seyirci bu hedefleri bu karakterlere yakıştırmış ve o hedefleri seçmelerini makul bulmuş, hedeflere ulaşmasını o karakterlerle birlikte arzulanmıştır.

Buna göre güçlü, meziyetli ve geçmiş hikayeleri güçlü karakterler bir temel hedef için harekete geçerler, bu hedefe yürürlerken başka küçük hedeflere de ulaşmaları gerekmektedir, buna karşın aynı şekilde temel hedefin önünde temel bir engel/baş düşman vardır. Bu engeli aşmak/baş düşmanı

devirmek için önce o engele giden yolda başka küçük engelleri aşmaları gerekmektedir. Bütün başarılı dizilerde gördüğümüz bu yapı büyük oranda hikaye cümlesinin kurulumunun başarısıyla alakalıdır.

Aynı şekilde bu hikaye cümlesi uygulanırken bütün bu dizilerin olay örgüleri itibarıyla logline ifadelerinde verilen ana çatışmaya odaklandıkları görülmektedir. Buna göre, kurulum bölümü olan birinci bölümlerde ana karakter, hedefi ve yan hedefleri, ana engeli ve yan engelleri verilirken baş karakter üzerinden bir izlek oluşturularak çatışma sunulur. Böylece seyirci logline’da kurulan “baş karakter hedefine ulaşabilecek mi?” sorusunu kolaylıkla takip etmiş olur. Bu hedefe varırken aşması gereken katmanlı engel yapısı da seyirciyi merak üzerinden hikâyeye dahil etmiş olur. Bu anlamda bu dizilerin biraz da doğru kurulmuş logline’ların sağladığı imkan sayesinde üç perdeli yapıya büyük oranda uygun işlendiği görülmektedir.

Yine bütün bu dizilerde karakter, amaç ve engel kurulurken mutlaka dış çatışmaya eşlik eden bir iç çatışma da kurulmuştur. Karakter dışarıda düşmanlarla savaşırken aynı zamanda içinde de kendisiyle çatışmalıdır: Çukur’un Yamacı, aşkı ve ailesi arasında nefret ettiği ve yaşamak istediği hayat arasında kalır. Yasak Elma’nın Yıldız’ı, para karşılığı aldığı görev ve aşkı arasında kalır. Hercai’nin Miran’ı aşkıyla intikamı arasında, Masumlar Apartmanı’nın Han’ı aşkıyla ailesi arasında, Yargı’nın Ceylin’i ailesiyle aşkı ve adalet duygusu arasında kalır. Diğer dizilerde de aynı durum gözlenmektedir. Buna göre ortaya çıkan ideal logline yapısı şu şekilde görselleştirilebilir:

Şekil 1. Başarılı dizilerin logline yapısı

Başarısız dizilere bakıldığında tam tersi bir sonuç görülmektedir. Hemen tabloya bakıldığında görülecektir ki, başarısız dizilerin logline öğeleri oldukça belirsiz ve dağınıktır. Pek çoğunda analiz yapmak için bile baş karakter, amaç ve engel tespiti yapılamamaktadır. Hizmetçiler, Yalancılar ve Mumları, İçimizdeki Ateş, Başım Belada, Altın Kafes, Senden Önce, Yaban Çiçekleri, Yan Oda, Aşka Düşman gibi dizilerde bu sorun oldukça belirgindir. Kimin hikayesini izlettirdikleri, merkez karakterin kim olduğu anlaşılmamaktadır. Birden çok karakterin tanıtımı yapılarak baş karakterin izleği dağıtılmaktadır. Böyle olunca seyirci kimin hikayesini izlediğini seçememektedir. Bu durum doğrudan amaca da yansımaktadır. Baş karakterin amacının takip edilmesi gerekirken, baş karakter net olmayınca amaç da muğlaklaşmaktadır. Sonuç olarak ortaya büyük bir dağınıklık sorunu çıkmakta, bu da takibi imkansız hale getirmektedir. Bu noktada senaryo yazımında baş karakter tayininin önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Nitekim aslında her baş karakter aynı zamanda bir hikayedir, amaç ve engel de o karakterden neşet etmektedir. Hizmetçiler dizisinde görüldüğü üzere birden çok karakterin hikayesini eş zamanlı anlatmak birden çok amaç gerektirmekte, bu da dağınıklık olarak sonuçlanmaktadır. Görüldüğü üzere başarısız dizilerin ilk ve en büyük sorunlarından biri baş karakter konusundaki belirsizliktir. Ayrıca genel olarak bu karakterlerin de taşıdıkları olumsuz özellikler nedeniyle empatiye çağırmadıkları görülmektedir. Hizmetçiler’de başkası için çocuk yapan bir kadın, Gel Dese Aşk’ta kızı yaşındaki biriyle aşk yaşayan bir adam, Yalancılar ve Mumları’nda cinayet işleyen kadınlar, Başım Belada’da soygun için hareket eden bir aile, Senden Önce’de zengin avcısı bir kadın merkezdeki karakter olarak seçilmiştir. Seyircilerin genel tipoloji olarak böylesine karakterleri izlemesi oldukça istisnai bir durumdur. Yukarıda başarılı dizilerin analizinde görüldüğü gibi seyirciler genel olarak hem

kabiliyetli, hem de iyi özellikleri ağır basan karakterleri izlemek istemektedirler, nitekim onlarla rahatlıkla özdeşleşebilmektedirler.

Görülen diğer bir sorun ise amaçların zayıf ya da yanlış seçilmiş olmasıdır. Bu iki şekilde ortaya çıkabilir. Birincisi Şeref Sözü, Misafir, Yaban Çiçekleri, Yan Oda, Aşka Düşman gibi dizilerde olduğu haliyle karakterlerin amaçlarına kolay ulaşabilir olmasıdır. Bu aynı zamanda engellerin yanlış koyulduğu anlamına da gelir. Şeref Sözü’nde karakterin amacına ulaşmasının önünde güçlü bir engel yoktur. Yaban Çiçekleri’nde baş karakterler rahatlıkla evlenebilir. Misafir dizisinde de güçlü bir engel görülmemektedir. Bu durum seyircinin “karakter amaca ulaşabilecek mi?” sorusundan doğacak merakını öldürmekte, seyirciye diziyi izlemek için bir neden bırakmamaktadır. İkinci nedense seçilen amaçlar güçlü bile olsa karaktere veya gerçekliğe uygun olmamasıdır. Seyirci engeli karaktere uygun bulmalı ve karakterin o engelle çarpışmasını izlemek istemelidir. Bir Annenin Günahı dizisinde yapıldığı gibi bir anneyi oğlu için katil yapmak, üstelik kendisini öldürmesini isteyen birine öldürtmek bu tarzdan yanlış kurulmuş engellerden biri olarak okunabilir. Aynı şekilde cinayet işleyen arkadaşların olduğu Yalancılar ve Mumları, birinin bıçaklanmasını gösteren İçimizdeki Ateş, bir soygunu konu alan Başım Belada bu türden yanlış seçilmiş amaçlara örnek olarak gösterilebilir. Seyirci karakterin amacıyla da mutlaka empati kurmalı ve onun o amaca yönelmesini makul/inandırıcı bulmalı ve ona hak vermelidir.

Bütün bunlara bağlı olarak bu tür dizilerde engel seçimi de yanlış kurulmaktadır. Bazı dizilerde; Hizmetçiler, Şeref Sözü, Yalancılar ve Mumları, Misafir, Yaban Çiçekleri, Yan Oda, Aşka Düşman’da olduğu gibi tam olarak engel tayin edilememektedir. Başım Belada, Şeref Sözü, Uzak Şehrin Masalı, Sevmek Zamanı gibi diğer dizilerde ise kurulan engel sadece aksiyonel boyutta kurulmuş olup iç çatışma vermemekte ve böylece seyircinin ilgisini çekmemektedir.

Bütünüyle bakıldığında başarısız dizilerin logline öğelerinin oldukça dağınık olduğu, hikayelerinin baş karakterlerini genelde tayin etmedikleri, amaçlarının muğlak olduğu ya da inandırıcı olmadığı, engellerinin de aynı şekilde muğlak ve tek boyutlu olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu durum hikayelerin işlenişine de yansımakta, bu dizilerin 3 perdeli yapıya uymadığı, oldukça dağınık bir hikaye anlatım tarzı benimsediklerini göstermektedir. Bu türden dizilerin logline yapısı aşağıdaki şekilde görselleştirilebilir.

Şekil 2. Başarısız dizilerin logline kuruluşu

Sonuç

Bu çalışmada, senaryo yazımında hikaye cümlesinin önemini en çok izlenen ve izlenmeyen diziler üzerinden tartıştık. Geniş bir örneklem kullanarak, başarılı ve başarısız dizilerin logline öğelerini belirlemeye çalıştık. İlk olarak, en çok izlenen dizilerin logline'larını inceledik ve baş karakterlerin güçlü, geçmiş hikayeleri olan karakterler olduğunu tespit ettik. Bu karakterlerin amaçları ve engelleri, hikayenin temel çatışmasını oluşturduğu gibi, iç ve dış çatışmalarla da zenginleştirilmiştir. Bu yapıların seyirciyi hikayeye çektiği ve takibi kolaylaştırdığı gözlemlendi. Başarısız dizilerin logline öğelerine

baktığımızda ise, karakterlerin belirsiz, amaçların muğlak veya inandırıcı olmadığı ve engellerin yetersiz veya tek boyutlu olduğu görüldü. Bu dizilerin hikaye anlatımında dağınıklıklar ve zayıf çatışmalar olduğu ortaya çıktı. Sonuç olarak, senaryo yazımında başarılı bir hikaye cümlesi oluşturmanın önemini vurgulandığı bu çalışma, başarılı dizilerde net karakterler, güçlü amaçlar ve engellerin izleyiciyi etkilemekte ve hikayeye bağlamakta ne kadar kritik olduğunu göstermiştir. Ayrıca, başarısız dizilerin zayıf logline yapısının izleyiciyi hikayeden uzaklaştırdığını ve takibi zorlaştırdığını belirtmiştir. Bu nedenle, senaryo yazımında karakter seçimi, amaçların belirlenmesi ve engellerin kurulması gibi unsurlara özen göstermek, başarılı bir hikaye cümlesi oluşturmanın temelini oluşturabilir.

Kaynakça

Aristotle. (2005). *Poetics* (N. Kalaycı, Trans.). Bilim ve Sanat Yayınları.

August, J. (2009, August 20). Are studios open on Saturdays? *A ton of useful information about screenwriting from screenwriter John August*. <http://johnaugust.com/2009/saturdays>

Bishop, L. S. (2016, June 24). The Art of the Logline: 9 Questions With Lane Shefter Bishop. *Writer's Bone*. <https://www.writersbone.com/interviewsarchive/2016/6/24/the-art-of-the-logline-9-questions-with-lane-shefter-bishop>

Bordwell, D., & Thompson, K. (2009). *Film Art* (E. Yılmaz & E. S. Onat, Trans.). Deki Publishing House.

Box Office Türkiye. (n.d.). *Box Office Türkiye*. <https://boxofficeturkiye.com/>

Callahan, J. L. (2014). Writing Literature Reviews: A Reprise and Update. *Human Resource Development Review*, 13(3), 271–275. <https://doi.org/10.1177/1534484314536705>

Çelik, K. (2024). The Potential Place of Tabii in Global Competition: What Do Story Structures Tell Us? *Erciyes İletişim Dergisi*, 11(1), 35-59.
<https://doi.org/10.17680/erciyesiletisim.1345573>

Evans, J. (2017). *How to Craft a Compelling Logline*. <https://pageawards.com/wp-content/uploads/2010/07/how-to-craft-a-compelling-logline.pdf>

Hogan, B. (2022). *How to Write Great Loglines*. <https://www.networkkisa.org/screenwriting-articles/view/how-to-write-great-loglines>

Lee, E. (2018). *How to Write a Logline: The Ultimate Step-By-Step Guide*. <https://www.youtube.com/watch?v=TTRgpjQdSzM>

Miyamoto, K. (2020). *The Simple Guide To Writing A Logline*. <https://screencraft.org/blog/the-simple-guide-to-writing-a-logline/>

P. Adrian. (2024). Loglines. <https://static1.squarespace.com/static/5451ce09e4b0733fc75cc824/t/545e8ba0e4b08fe952dcca82/1415482272455/loglines.pdf>

Çelik, K. (2024). Senaryo yazımında hikâye cümlesinin (logline) önemi: 2020 sonrası Türk tv dizileri. *Türkiye Film Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 104-124.
DOI: 10.59280/film.1480425

Smith, J. (2012). *Finding the Core of Your Story*. CreateSpace Independent Publishing Platform.

Snyder, B. (2005). *Save the cat!: the last book on screenwriting you'll ever need*. Studio City, CA: M. Wiese Productions.

Hanson, P. (Director). (2009). *Tales from the Script* [Film]. First Run Features.
<https://www.imdb.com/title/tt1045642/>

Vogler, C. (2007). *The Writer's Journey*. Micheal Wiese Productions.

Wikipedia. (2022). *2023'te Türkiye'de televizyon*.
https://tr.wikipedia.org/wiki/2023%27te_Türkiye%27de_televizyon

Williams, C. (2007). Research Methods. *Journal of Business & Economic Research*, 5(3), 365. Grand Canyon University.